

MANAŽERSKÉ PŘÍSTUPY K PLNĚNÍ CÍLŮ VYPLÝVAJÍCÍCH Z GREEN DEALU V ČESKÉ REPUBLICĚ – BIBLIOMETRICKÁ ANALÝZA

MANAGERIAL APPROACHES TO THE ACHIEVING THE GREEN DEALS GOALS IN THE CZECH REPUBLIC – BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Radka Šperková

Renata Skýpalová

Milan Jan Půček

ABSTRAKT

Evropská unie stejně jako celý svět v současné době čelí velkému problému spojenému s poškozování životního prostředí a tím spojené devastaci planety. Ač by se mohlo na první pohled zdát, že se jedná pouze o ekologický problém, jeho důsledky se dotýkají i dalších oblastí včetně oblasti ekonomické. V rámci této studie byl na základě analýzy bibliometrických dat posouzen vědecký diskurz v problematice Green Dealu v oblasti energetiky a dopravy se zaměřením na Českou republiku. V rámci bibliometrické analýzy bylo zjištěno, že většina publikačních výstupů je směřována do oblastí enviromentálních věd, zemědělství a energetiky. Zajímavé je také zjištění, že problematika Green Dealu v ČR je sledována i v ostatních zemích střední a jihovýchodní Evropy, což dokazuje její mezinárodní přesah.

Klíčová slova: *Evropský Green Deal, Česká republika, bibliometrická analýza, odpovědný management, energetika, doprava*

JEL Classification: *M110, M120*

ABSTRACT

The European Union, together with the whole world, is currently facing a major problem related to environmental damage and the related devastation of the planet. Although at first glance it might seem that this is just an environmental problem, its consequences also affect other areas, including the economic area. Within this study, the scientific discourse on the issue of the Green Deal in the field of energy and transport was assessed based on the analysis of bibliometric data with a focus on the Czech Republic. As part of the bibliometric analysis, it was found that the majority of publication outputs deal with the areas of environmental sciences, agriculture and energy. However, it is interesting to note that the issue of the Green Deal in the Czech Republic is also being monitored in other countries of Central and South-Eastern Europe, which proves its international character.

Keywords: *European Green Deal, Czech Republic, bibliometric analysis, responsible management, energy, transport*

JEL Classification: *M110, M120*

ÚVOD

Evropská unie stejně jako celý svět v současné době čelí velkému problému spojenému s poškozování životního prostředí a tím spojené devastaci planety. Ač by se mohlo na první pohled zdát, že se jedná pouze o ekologický problém, jeho důsledky se dotýkají i dalších oblastí včetně oblasti ekonomické. V reakci na tuto skutečnost a také na tzv. Pařížskou dohodu (dohoda 195 států světa, že udrží oteplování planety pod hranici dvou stupňů Celsia), přijala Evropská unie 11. prosince 2019 soubor iniciativ pod názvem Green Deal. (Sikora, 2021), (Pelsa, Balina, 2022) Země EU se v rámci Green Dealu zavazují k tomu, že do roku 2050 nebudou produkovat žádné čisté emise skleníkových plynů, hospodářský růst bude oddělen od využívání zdrojů a nebude opomenut žádný jednotlivec ani region. (Ossewaarde, Ossewaarde-Lowtoo, 2020) Evropa by se tak v roce 2050 měla stát prvním uhlíkově neutrálním kontinentem světa.

Celosvětově prosazované principy Green Dealu je možné nalézt v mnoha již existujících oblastech. Prvním z nich je business etika, resp. etický management, který se opírá o etický kodex. (Valentine a Fleischman, 2002), (Peterson, 2002), (Adams a kol., 2001), (Pierce a Henry, 2000) Druhým je pak corporate social responsibility (CSR), která je nejčastěji propojována s principem Tripple Bottom Line (TBL nebo 3BL). Aktivita 3BL jsou rozřazeny do tří pilířů: sociální,

ekonomický a environmentální (*Colbert a Kurucz, 2007, Elkington, 1998, Ferro a kol., 2019*).

V červenci 2021 byl představen balíček legislativních návrhů s názvem Fit for 55. Jedná se o soubor návrhů, které mají uzpůsobit politiky EU v oblasti klimatu, energetiky, dopravy a zdanění tak, aby se mohly podílet na snižování emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % oproti roku 1990. Na realizaci opatření půjde jedna třetina investic ve výši 1, 8 bilionu eur, které jsou k dispozici v rámci programu oživení NextGen EU a sedmiletého rozpočtu EU. (*Evropská rada, 2022*) Na rozdíl od samotného Green dealu je tento balíček velmi konkrétní. Zaměřuje se na oblasti, jako je obchodování s emisními povolenkami (EU ETS), uhlíkové vyrovnání na hranicích, energetiku a paliva či využívání půdy a lesnictví. Opatření zahrnují dodatečnou podporu čisté dopravy, obnovitelné zdroje energie a tzv. uhlíkové clo pro dovozy s vysokým obsahem uhlíku ze zemí, kterým chybí dostatečná vlastní opatření na snížení emisí skleníkových plynů. (*Sklenář, 2022*) Jednotlivé státy Evropské unie se pak liší přístupem, jak hodlají cíle naplnit. Bohaté severské a západní státy zatím především prezentují své záměry na technologický posun na poli výroby, skladování a přenosu energií. Chudší státy evropského jihu a východu zase přemýšlejí, jak transformovat svou ekonomiku, aby naplnily třeba právně závazná pravidla na snížení emisí do roku 2030. (*Vincent, 2021*)

I když se zdá být toto opatření trochu drastické a rychlé, vzhledem k snaze zabránit nezvratným změnám planetárního ekosystému, je naprosto nezbytné. Neobejde se to ale bez dopadů prakticky do všech sektorů hospodářství, průmyslu a domácností. Dle *Labelle, Tóth, Szép (2022)* Hrozí, že aplikace politiky balíčku „Fit for 55“ do sektoru domácností utlumí růst disponibilního příjmu domácností, protože více příjmů bude přeměřováno na platby za energie. Problematikou průmyslu se zabývá *Vinck (2022)*. Podle něj, pokud nebudou přijata rychlá a hmatatelná opatření k omezení prudce rostoucích cen, k zajištění dostatečné, dostupné a nízkouhlíkové energie, pokud úřady nebudou řešit nesrovnalosti a nesoudržnost některých právních opatření, nebude v pomoci ani evropskému průmyslu. Varuje také před rostoucí cenou emisních povolenek, která může vést k pádu firem a k vysoké nezaměstnanosti.

Je tedy patné, že stejně jako všechny obdobné plány na celém světě, i tento se potýká z řadou problémů. Hlavní problémy lze shrnout dle názorů *Boglosov a kol. (2022)*, *Siddi (2021)*, *Leonard a kol. (2021)*, *Rifkin (2021)* a *Ciot (2022)*. *Boglosov a kol. (2022)* uvádí, že největší problémem je upřednostnění enviromentálních aktivit na úkor volného a konkurenčního trhu. Green Deal včetně přidruženého balíčku „Fit for 55“ prosazuje vládní zásahy, silné regulace a kontrolu, což vede k tomu, že podnikatelská rozhodnutí se nemohou řídit ekonomickými kalkulacemi. *Siddi (2021)* tento názor sdílí a podotýká, že veřejné investice EU do zeleného sektoru navíc nevyvolávají multiplikační efekt ze strany soukromého sektoru. Takže pokud se finanční prostředky EU nedostanou včas k nejvíce postiženým regionům a následně pak k organizacím a jednotlivcům, může se rozšířit chudoba a nespokojenost. Další slabina dle *Boglosova a kol. (2022)* je v absenci strategií a velmi nejednoznačných cílech, které brání provádění politiky a dosahování navrhovaných cílů. Chybí zde institucionální rámec, metodická podpora a dochází k celkové roztržitosti kompetencí státní správy. Dle *Rifkina (2021)* se to také týká restriktivního výkladu konceptu spravedlivého přechodu, který prosazují orgány Evropské unie. Pojem spravedlivý je obecně vnímán jako solidarita, spravedlnost s celkovým zaměřením na všechny lidi a občany EU bez rozdílu. *Leonard a kol. (2021)* namítají, že ve skutečnosti to ale neplatí a EU v plánu klade hlavní důraz na konkrétní části společnosti, jako jsou zaměstnanci v postižených firmách a občané bez práce a o ostatních obyvatelích žijících v postiženém regionu už neuvažuje. Dle *Boglosov a kol. (2022)* a *Siddi (2021)* je problém také v obrovských nákladech (přes 1 bilion EUR) na realizaci celého plánu za neexistence jakékoli jistoty, že očekávané cíle budou dosaženy.

Green Deal je komplexním plánem pro celou EU, proto se zde objevuje řada jeho podporovatelů i kritiků, a to z řad politických představitelů jednotlivých zemí, organizací, podnikatelů, zemědělců, vědců i řadových občanů. (*Rifkin, 2021*) Je nutné ale poznamenat, že některé případy kritiky Green Dealu jsou uměle vytvářeny kvůli nedostatečným či zkresleným informacím, jež se objevují v médiích anebo je šíří i někteří politici.

Prvotní rozpor již přineslo samotné přejetí Green Dealu v jednotlivých členských zemích. Uhlíkovou neutralitu podle „Zelené“ dohody pro Evropu schválily hlavy všech států Evropské unie na zasedání Evropské rady 12. prosince 2019.

Mezi odpůrce patřily zejména země střední a východní Evropy, které jsou závislé na uhelné energetice a těžkém průmyslu. Zelená dohoda na ně totiž bude mít mnohem větší dopad než na státy západní či severní Evropy, které uhlí nikdy netěžily a nemají ani tak rozvinutý těžký průmysl. (Zachová, 2021) Proto Česká republika podmínila svůj souhlas tím, že cíl se nebude vztahovat na jednotlivé země, ale na EU jako celek. Báčová (b 2021) I když je ČR jednou ze zemí EU, dle Ciot (2022) a Kašpárka (2020) není ani v roce 2022 na Green Deal připravena. Dokonce se ozývaly hlasy čelních představitelů včetně prezidenta, že by se ČR z Green Dealu vyvázala. Je nutné si ale uvědomit, že nesplnění cílů by bylo spojeno s mnohem vyššími náklady, než kdyby se je začala řádně plnit. (EnergoZrouti.cz, 2022) a Báčová (a 2021)

Je tedy jasné, že i v ČR v následujících 10 letech dojde k přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku. Lze očekávat, že tento přechod bude mít velké dopady zejména v oblasti energetiky a dopravy na samosprávy a jejich organizace. Přechod bude mít velké nároky na rozpočty samospráv v ČR. (Šimberová a kol., 2022) Každá samospráva bude muset z hlediska nízkouhlíkové ekonomiky vyhodnotit nejen stávající infrastrukturu a její provoz, ale také u všech nových investic pečlivě zvažovat jednotlivé scénáře nejen z prvotního finančního hlediska, ale také s ohledem na technologické, časové, a tedy i nákladové požadavky vycházející z přísných kritérií nízkouhlíkové ekonomiky. (Kotlán a kol., 2021)

Výzkum a s ním spojený článek si klade za cíl identifikovat zaměření současného vědeckého diskurzu týkajícího se problematiky Green Dealu v ČR ve vazbě na odpovědný management, přičemž byla tato problematika zúžena na téma energetiky a dopravy. K dosažení cíle bude využita analýza bibliometrických dat. V návaznosti na ni je dalším cílem identifikovat relevantní články a z nich plynoucí poznatky k tématu Green Dealu v ČR (a) ve vazbě na města a obce, (b) v oblasti dopravy, (c) v oblasti energetiky, (d) ve vztahu k odpovědnému managementu. K výzkumným cílům byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- 1) Potvrdí analýza bibliometrických dat nárůst vědeckého zájmu o problematiku evropského Green Dealu ve vazbě na ČR?
- 2) Je oblast energetiky ve vazbě na evropský Green Deal v ČR zastoupena v publikačních výstupech nejvíce? V jakém rozsahu je zastoupeno téma dopravy a téma odpovědného managementu? Respektive ve kterých oblastech vědec-

kého výzkumu je téma evropského Green Dealu v ČR nejvíce zastoupeno?

- 3) Jaké poznatky plynou z identifikovaných článků k tématu Green Dealu v ČR
- (a) ve vazbě na města a obce, (b) v oblasti dopravy, (c) v oblasti energetiky, (d) ve vztahu k odpovědnému managementu?

METODY

Analýza dat v této studii byla provedena pomocí deskriptivní analýzy, která je založena na vyhodnocení bibliometrických dat na základě základních charakteristik, jako jsou zdroje, autoři, země, roky vydání atd.). Bibliometrie je obor, který používá matematické a statistické techniky ke zkoumání publikačních vzorců v distribuci informací a soubor nástrojů, které by výzkumníci často používají k analýze publikovaných dat. (Bozkurt, 2023) Z hlediska historického lze zaznamenat značný pokrok v této oblasti. (Katuk a Köseoğlu, 2023) Dokazují to dřívější vědecké studie, kde se metody vztahovaly pouze k růstu studovaných oblastí nebo změnám v čase (Kessler, 1963). Až později byla použita analýza společné citace podle citovaných odkazů (Small, 1973), analýza spolucitování citovaných autorů (White, Griffith, 1981), citační analýza podle dokumentů (Smith, 1981) a analýza sousloví (Callon, Courtial, Turner, Bauin, 1983).

I v současnosti, jak uvádí Popa a kol., (2022) se akademický svět věnuje studiu vědecké literatury a stále více pozornosti soustředí na bibliometrickou analýzu, protože si uvědomuje výhody, které může komplexní a úplná analýza přinést k pochopení studovaného oboru. Bibliometrická analýza je efektivní metodou k nalezení trendů ve specifických oblastech výzkumu a identifikaci relevantních publikací pro další kvalitativní zkoumání, kde se s danými publikacemi a trendy pracuje do větších podrobností. (Jacimovic a kol., 2021) Dle Bozkurt, (2023) zahrnuje soubor statistických metod používaných ke zjišťování změn v rámci předmětu vědeckých studií, trendů a originality publikací.

Pro dosažení stanoveného cíle je nezbytné provést strukturovaný přehled vědecké literatury. V důsledku toho byla jako nevhodnější technika vědeckého mapování literatury v současnosti vybrána bibliometrická analýza, kterou je možné dle považovat za rychlou, koncepční, intelektuální a nejobsáhlejší známou metodu. To také dokládá Dabbagh a kol., (2019), Donthu a kol., (2021), Ejdays a Szpilko, (2022), Zápotocká a Ochrana, (2022).

Bibliometrická analýza zaměřená na vědecký diskurz týkající se problematiky Green Dealu v ČR v energetice a dopravě s vazbou na odpovědný management probíhala v následujících krocích:

1. Výběr bibliografických databází

V prvním kroku byly vybrány bibliografické databáze Scopus a Web of Science. Tyto databáze představují transdisciplinární celosvětové referenční úložiště prezentující široké spektrum vědeckých publikací, obsahují důležité, komplexní a kvalifikované rejstříky a zahrnují časopisy s prokázanou vědeckou kvalitou.

2. Stanovení klíčových slov

V další fázi výzkumného procesu byla stanovena klíčová slova a slovní spojení, prostřednictvím kterých byly vygenerovány seznamy článků, které ve svém bibliografickém popisu, včetně názvu, klíčových slov a abstraktu, afilaci, grantu atd. obsahují odkazy na daná slovní spojení. Pracováno bylo se slovním spojením Green Deal. Vzhledem k množství nalezených publikací irelevantních k souboru iniciativ EU známých pod názvem Green Deal, muselo být zpřesněno na klíčové slovní spojení European Green Deal. Výsledky jsou uvedeny v tabulce 1.

Tab. 1 » Počet záznamů klíčového slovního spojení v jednotlivých databázích k 18. 4. 2023

Klíčová slova	POČET NALEZENÝCH ZÁZNAMŮ	
	WEB OF SCIENCE	SCOPUS
Green Deal	10 397	317 009
European Green Deal	2 017	87 384

Zdroj: Databáze a Web of Science a Scopus, zpracování autorů

Další zpřesnění uvedeného klíčového slovního spojení pak vychází z cíle tohoto článku v rámci, kterého je předmětem zkoumání připravenost samosprávy a jejich organizací v ČR na aplikaci principů evropského Green Dealu v oblasti energetiky a dopravy. Nově vytvořená klíčová slovní spojení včetně počtu nalezených výstupů v předmětných databázích jsou uvedena v tabulce 2.

Tab. 2 » Počet záznamů k cíli vztažených klíčových slovních spojení k 18. 4. 2023

Klíčová slova	POČET NALEZENÝCH ZÁZNAMŮ	
	WEB OF SCIENCE	SCOPUS
European Green Deal and Czech	153	4 904
European Green Deal and Czech and Energy	66	3 406
European Green Deal and Czech and Transport	18	2 598
European Green Deal and Czech and Responsible management	2	1 767

Zdroj: Databáze a Web of Science a Scopus, zpracování autorů

3. Výběr omezujících kritérií

Aby bylo možné odfiltrovat irelevantních články, bylo nezbytné doplnit ke klíčovým slovům i omezující kritéria. Zvolená kritéria pro jednotlivé vybrané databáze jsou shrnuta v tabulce 3.

Tab. 3 » Omezující kritéria použitá při získávání dat z vybraných databází

Kritérium	STANOVENÉ POŽADAVKY VE WEB OF SCIENCE	STANOVENÉ POŽADAVKY VE SCOPUS
Vyhledávání	uzavřený řetězec slov	uzavřený řetězec slov
Kde hledat klíčová slovní spojení	v názvech, abstraktech a klíčových slovech	v názvech, abstraktech a klíčových slovech
Časový úsek	2019–2023	2019–2023
Typ dokumentu	články, recenze, knihy, recenze knih	články, recenze, knihy, recenze knih
Jazyk dokumentu	angličtina, čeština, slovenština	angličtina, čeština, slovenština

Zdroj: zpracování autorů

Jako první bylo nutné vyřadit irelevantní články v rámci, kterých se vyskytuje pouze slovo European a s problematikou Green Deal nemají nic společného. Toho bylo docíleno prostřednictvím vyhledávání s uzavřeným řetězcem klíčových slovních spojení (např. „European Green Deal“). Dále bylo nastaveno,

v jakých částech publikací mají být uvedena slovní spojení hledána (jednalo se o hledání v názvech, abstraktech a klíčových slovech). Následovalo nastavení časového omezení a vyhledány byly pouze materiály publikované v letech 2019 až 2023. Samotný Green Deal pod tímto názvem EU představila 11. prosince 2019, aby byla schopná splnit cíl (udržet oteplování planety pod hranici dvou stupňů Celsia) vyplývající z Pařížské dohody ratifikované 195 státy světa v roce 2015.

Z hlediska typu dokumentu byly pro další analýzu kvalifikovány články, recenze, knihy, recenze knih. Ostatní typy publikací (úvodníky, recenze z konferencí, poznámky, dopisy atd.) vzhledem k minimu nalezených relevantních výsledků byly vyřazeny. V rámci nutnosti porozumět i obsahové stránce publikací byla jako jazyk publikace zvolena angličtina, čeština a slovenština.

2 BIBLIOMETRICKÁ ANALÝZA

První etapa výzkumu byla zaměřena na problematiku Green Dealu energetice a dopravě v rámci ČR a zahrnovala analýzu zájmu o danou problematiku v průběhu let, identifikaci dominantních publikací dle počtu citací a jejich příslušnosti k hlavním tematickým okruhům v databázích Scopus a Web of Science. Jako klíčové slovní sousloví bylo použito „European Green Deal“ and „Czech“ a pro eliminaci irelevantních publikačních výstupů bylo doplněno o omezující kritéria (viz tabulka 3).

Tab. 4 » Počet záznamů slovních spojení po zavedení omezujících kritérií k 18. 4. 2023

Klíčová slova	POČET NALEZENÝCH ZÁZNAMŮ	
	WEB OF SCIENCE	SCOPUS
"European Green Deal" and "Czech"	15	1
"European Green Deal" and "Czech" and "Energy"	10	1
"European Green Deal" and "Czech" and "Transport"	3	0
"European Green Deal" and "Czech" and "Responsible management"	0	0

Zdroj: Databáze a Web of Science a Scopus, zpracování autorů

Otázkou stále zůstává, jak rozsáhlý je vědecký diskurs o problematice Green Dealu v ČR. V databázi Web of Science bylo nalezeno po uplatnění všech omezujících kritérií celkem 15 publikačních výstupů, zatímco v databázi Scopus pouze 1. (viz tabulka 4). Tento výstup je navíc totožný s výstupem *Simionescu, Strielkowski a Gavurova, (2022)* tabulka 5, řádek 1. Proto další zkoumání již bylo prováděno pouze u výstupů z databáze Web of Science.

Tab. 5» Publikační výstupy obsahující klíčové slovní spojení "European Green Deal" and "Czech" k 18. 4. 2023

Autor	Název	Tematická oblast	Země	Rok	Citace
Simionescu, Mihaela Strielkowski, Wadim Gavurova, Beata	Could quality of governance influence pollution? Evidence from the revised Environmental Kuznets Curve in Central and Eastern European countries	Environmental Science	Rumunsko	2022	17
Simionescu, Mihaela Wojciechowski, Adam Tomczyk, Arkadiusz Rabe, Marcin	Revised Environmental Kuznets Curve for V4 Countries and Baltic States	Environmental Science	Rumunsko	2021	11
Simionescu, Mihaela	Revised environmental Kuznets Curve in CEE countries. Evidence from panel threshold models for economic sectors	Environmental Science	Rumunsko	2021	9
TSafarik, Dalibor Hlavackova, Petra Michal, Jakub	Potential of Forest Biomass Resources for Renewable Energy Production in the Czech Republic	Energy	Česká republika	2022	5
Simberova, Iveta Koraus, Antonin Schuller, David Smolikova, Lenka Strakova, Jarmila Vachal, Jan	Threats and Opportunities in Digital Transformation in SMEs from the Perspective of Sustainability: A Case Study in the Czech Republic	Business, Management and Accounting	Česká republika	2022	4
Kotlan, Igor Nemec, Daniel Kotlanova, Eva Skalka, Petr Macek, Rudolf Machova, Zuzana	European Green Deal: Environmental Taxation and Its Sustainability in Conditions of High Levels of Corruption	Economics, Econometrics and Finance	Česká republika	2021	4

pokračování tabulky na následující stránce

Tab. 5» Pokračování

Autor	Název	Tematická oblast	Země	Rok	Ci-tace
Koneczna, Renata Cader, Justyna	Hydrogen in the Strategies of the European Union Member States	Energy	Polsko	2021	4
Ignatoski, Matea Lerga, Jonatan Stankovic, Ljubisa Dakovic, Milos	Comparison of Entropy and Dictionary Based Text Compression in English, German, French, Italian, Czech, Hungarian, Finnish, and Croatian	Mathematics	Chorvat-sko	2020	3
Ciot Melania Gabriela	Implementation Perspectives for the European Green Deal in Central and Eastern Europe	Environmental Science	Rumunsko	2022	2
Szekacs, Andras Roszik, Peter Balazs, Katalin Podmaniczky, Laszlo Ujj, Apolka	Agroecological initiatives in Hungary and their Central European aspects	Agricultural and Biological Sciences	Maďarsko	2020	2
Supron, Blazej Lacka, Irena	Research on the Relationship between CO2 Emissions, Road Transport, Economic Growth and Energy Consumption on the Example of the Visegrad Group Countries	Energy	Polsko	2023	0
Sarapatka, Borivoj Bednar, Marek	Rainfall Erosivity Impact on Sustainable Management of Agricultural Land in Changing Climate Conditions	Agricultural and Biological Sciences	Česká republika	2022	0
Lapcik, Vladimir Lapcik, Martin	Current Aspects of Decarbonisation in the Czech Republic and Possibilities of Replacement of Coal Energy Sources by Renewable Sources of Electric Energy	Energy	Česká republika	2022	0
Tichy, Karel	The Role of Water and Hydric Reclamations in the Transformation of the Usti Region	Energy	Česká republika	2022	0

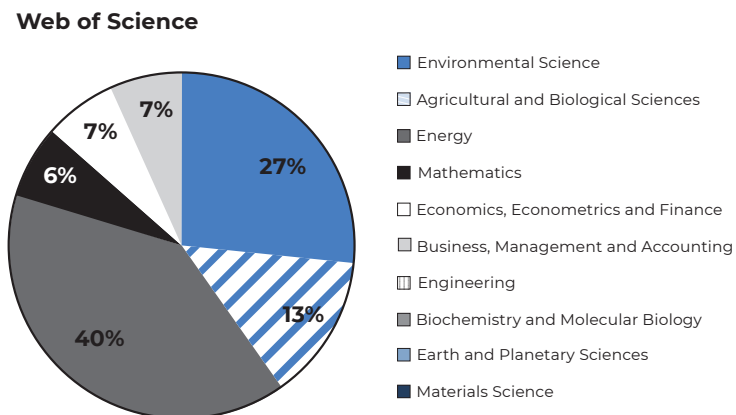
Zdroj: Databáze a Web of Science, zpracování autorů

Situace ohledně ochrany životního prostředí a s tím spojeného udržitelného hospodářství zaměřeného na aplikaci principů Green Dealu v ČR je předmětem

vědeckého diskurzu již řadu let. Dokazuje to i počet publikačních výstupů v jednotlivých letech, který roste stabilním tempem. Z hlediska struktury zemí, odkud dané publikace pochází, je na prvním místě samozřejmě Česká republika (7 publikačních výstupů). Zajímavé ale je zjištění, že problematika Green Dealu v ČR je také sledována i v ostatních zemích střední a jihovýchodní Evropy, jako je Polsko (2 publikační výstupy), Maďarsko (1 publikační výstup), Chorvatsko (1 publikační výstup) a Rumunsko (4 publikační výstupy). Nejcitovanější publikací (17 citací ve WoS) byl článek *Simionescu, Strielkowski a Gavurova, (2022)*, za ním pak následovaly další dva starší publikační počiny stejné hlavní autorky *Simionescu, Wojciechowski, Tomczyk a Rabe, (2021)* - 11 citací ve WoS a *Simionescu, (2021)* - 9 citací ve WoS. Citovanost ostatních publikací se pohybuje v rozmezí 2-5 citací s tím, že celkem 5 publikačních počínů zatím nebylo citováno vůbec (viz tabulka 5).

ČR obdrží v následujících letech z fondů Evropské unie velký objem financí na klimatická opatření. Tyto prostředky budou odpovídat 450 až 800 miliardám korun a zamíří do mnoha oblastí, od alternativních zdrojů energie a komunitní energetiky přes zlepšování energetické účinnosti až po udržitelné zemědělství. (Vojáček, 2022) Proto je důležité sledovat i vědecký diskurs z hlediska oblastí vědeckého bádání (viz obrázek 1).

Obr. 1» Struktura publikací obsahující klíčové slovní spojení "European Green Deal" and "Czech" podle oblastí vědeckého bádání k 18. 4. 2023



Zdroj: Databáze a Web of Science, zpracování autorů

Jak vyplývá ze samotné podstaty Green Dealu i provedené analýzy (viz obrázek 1) většina publikačních výstupů zaměřených na situaci v ČR je směřována do oblasti enviromentálních věd a zemědělství (celkem 40 %). Tato oblast je zároveň jednou z klíčových oblastí z hlediska dopadů Green Dealu. Stejně významnou oblastí vědeckého bádání, je také oblast energetiky (také 40 % publikací). Z hlediska energetiky půjde v ČR nejen o hledání možností úspor spotřeby všech energií v budovách a v další infrastruktuře (například věšené osvětlení), ale také o to, jak nízko emisní zdroj energií bude používán. Též bude nezbytné zvažovat aspekty energetické bezpečnosti, případně soběstačnosti. Obdobné to bude též v oblasti dopravy.

Publikace v pro cíl práce klíčových oblastech ekonomie, ekonomiky a managementu nejsou v databázi WoS příliš početně zastoupeny (celkem 14 %). Evropská komise vyvinula specializovaný právní rámec pro spravedlivé rozdělení financí a zavázala se poskytovat podporu regionům, které budou nejvíce postiženy. Tato strategie bude fungovat pouze tehdy, bude-li podpořena a dodržována všemi členskými zeměmi. (*Fleming, Mauger, 2021*) Na investice a reformy, které podporují cíle v oblasti klimatu, musí každá země EU věnovat nejméně 37 % finančních prostředků, jež obdrží v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, jehož celkový rozpočet dosahuje 672, 5 mld. eur. (*Evropská komise, 2022*) Jelikož se jedná o nemalé finanční částky, které se dotýkají i ČR, která má dle *Peksa, (2021)* zatím 150 miliard Kč v Modernizačním fondu na změny v energetice a teplárenství a dalších 42 miliard Kč na podporu Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje, kterých se nejvíc dotkne ukončení těžby uhlí, je o to důležitější vědecký diskurz v těchto oblastech sledovat.

3 PLNĚNÍ GREEN DEALU ZE STRANY MĚST A OBCÍ V ČR

Města a obce již jsou a nadále budou klíčovými aktéry pro nastavování a plnění klimatických cílů a opatření vyplývajících z Green Dealu. Podle *Svazu měst a obcí ČR (2022)* je však třeba více zohlednit regionální rozdíly v procesu implementace Green Dealu, a to nejen mezi jednotlivými členskými státy, ale i na regionální úrovni, jako například umožnit využívat (dočasně) dle geografických, ekonomických a sociálních podmínek také plyn, jadernou energetiku, zařízení na energetické využívání odpadu a další zdroje energie. Na lokální úrovni je nutná

jak cílená podpora investic, tak podpora přenosu know-how mezi jednotlivými evropskými zeměmi i v případě dílčích projektů s multiplikačním potenciálem (energetické komunity, využití odpadního tepla apod.).

Šanci získat podporu mají nejrůznější individualizované projekty jednotlivých měst a obcí. Prostor bude mít rozvoj recyklačních technologií, zálohování, přeměna měst a obcí na energeticky soběstačné, inovace ve stavitelství, udržitelná doprava, a mnoho dalšího. Způsob přerozdělování peněz zatím není pevně daný, proto je dobré situaci sledovat. (Škrdlíková, 2020) To ale klade na města a obce značné nároky v oblasti technické infrastruktury. Proto Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (2021) prosazuje, aby se v městech a obcích stala pravidlem pozice „městského inženýra“, která je nyní již běžná v zemích západní Evropy.

4 GREEN DEAL V ČR V OBLASTI DOPRAVY

Doprava významně přispívá k hospodářskému růstu a vyšší kvalitě života tím, že usnadňuje pohyb osob a zboží. Na druhou stranu to způsobuje externality, které mají škodlivé účinky na životní prostředí a veřejné zdraví. Tyto externality jsou hlavním impulsem k podpoře inovací, díky nimž bude doprava ekologičtější, bezpečnější a efektivnější a povede tak k lepšímu naplnění cílů Green Dealu. (Tsakalidis a kol., 2020) a (Cempirek, Kodym, Turek, 2022) Sektor dopravy způsobuje až čtvrtinu (podle Evropské agentury pro životní prostředí je to přesně 23, 04 %) emisí skleníkových plynů v atmosféře. Z toho 72 % emisí je způsobeno silniční dopravou, 14 % leteckou dopravou, 13 % vodní dopravou (vnitrozemská vodní a námořní) a 1 % železniční dopravou. Dominantním palivovým zdrojem jsou až v 94 % fosilní paliva. Bohužel v dovozu fosilních paliv je Evropa energeticky závislá na třetích zemích, což výrazně a ohrožuje její energetickou bezpečnost. (Koralova-Nozharova, Stoykova, Stoyancheva, 2021) I na tuto oblast je v rámci Green Dealu myšleno. EU chce dosáhnout omezení závislosti na fosilních palivech podporou železniční dopravy, omezením dotací do dopravy využívající fosilní paliva a narovnání podmínek pro leteckou a námořní dopravu, které jsou vyjmuty ze systému emisního obchodování a nemusejí platit za své emise skleníkových plynů. (Freidinger, 2020)

Povinnost zajistit dopravní dostupnost území v ČR je dána zákonem (předpis č. 194/2010 Sb.). Přeprava nákladu i cestujících motorovými dopravními prostředky ale vždy zatěžuje životní prostředí. Silniční doprava se v ČR jedním z hlavních konzumentů energie a investice do rozvoje nízkouhlíkových technologií a vozidel však zůstávají nízké. (Lauda, Novotný, 2022) V roce 1995 tvořila doprava jen 11 % celkové spotřeby energie, zatímco v roce 2017 již 27 %. Téměř 95 % celkové spotřeby energie v sektoru dopravy připadá na silniční dopravu.

Posun dopravní politiky v ČR je obecně charakterizován jako pomalý již po dlouhou dobu. Způsobuje to řada faktorů, především fixní charakter dopravní infrastruktury v kombinaci s dlouhým plánovacím horizontem velkých investic a pomalými změnami v postojích a chování politiků a obyvatel. (Jordová, Brůhová-Foltýnová, 2021) Řada krajů, měst a obcí se snaží tyto problémy řešit zaváděním nových pravidel k omezení rychlého rozvoje osobního motorismu (zavedením parkovacích zón, zákazem některých kategorií ekologicky škodlivých vozidel v historických centrech měst atd.) ve prospěch obnovy a vylepšení prvků veřejné dopravy alespoň tam, kde má ekonomický potenciál, zejména ve velkých městech. V ČR je tzv. MHD organizována v rámci větších měst ČR (od cca 40 tis. obyvatel) nebo v rámci aglomerací (tj. regionálních center jako Brno, Ostrava, Plzeň a hlavní město Praha). Tato doprava může zahrnovat více druhů dopravy jako metro, tramvaje, trolejbusy, lanovky, silniční linková autobusová doprava a vodní doprava. (Vavrek, Bečica, 2020) Samozřejmě, další alternativou ekologické přepravy je také chůze nebo cyklistika. Ve stávajících městech a obcích v ČR je to dle Kramarova, Kankovský (2020) velký problém. Uliční síť je dána historickým vývojem města a bez výrazných a nákladných změn, zejména v majetkové a ekonomické rovině, není možné ji měnit ani rozšiřovat. To spolu s trendy životního stylu, jako jsou požadavky na rychlou mobilitu a existenci virtuálních sociálních sítí, vede k celkovému úbytku chodců ve veřejném prostoru, minimalizaci kontaktů a většímu odcizení. Tomu se snaží zabránovat i EU které v příštích letech bude směřovat 10 % všech peněz na dopravu přímo na budování cyklostezek. Podle NPO (2022) chce tak pomoci městům a obcím budovat kvalitní infrastrukturu, která bude logicky navazovat na veřejnou dopravu, především tu železniční. Samy kraje, obce nebo města vlastní prostředky na vybudování cyklostezek až na výjimky nemají.

Složitost je jednou z hlavních výzev při budování moderních dopravních systémů, protože jsou ovlivněny řadou technických, finančních a ekologických omezení, ale také odlišnými pohledy různých zainteresovaných stran v oblasti dopravy, které se snaží maximalizovat své individuální výhody. (Vavrek, Bečica, 2020) Proto je nutný integrovaný a koordinovaný přístup k plánování městské mobility, který představují podle Jordová, Brůhová-Foltýnová (2021) plány udržitelné městské mobility. Jedná se o strategické plány určené k uspokojení potřeb mobility lidí a podniků ve městech a jejich okolí pro lepší kvalitu života. Tento plánovací koncept je v mnoha evropských zemích zcela nový, a přináší tak mnoho výzev pro města, která s tímto konceptem nemají předchozí zkušenosti. Na základě provedeného průzkumu Jordová, Brůhová-Foltýnová (2021) konstatují, že česká velká i menší města mají o tento koncept zájem a pomocí něj efektivněji uplatňují různá opatření udržitelné dopravy, vytvářejí více participačních aktivit a lépe naplňují cíle Green Dealu.

5 GREEN DEAL V ČR V OBLASTI ENERGETIKY

Jako jedna ze tří zemí s nejvyšší spotřebou uhlí v Evropě čelí Česká republika obrovské výzvě. (Prošeková a kol., 2021) a (Osička a kol., 2021) Jedním z cílů Green Dealu je dekarbonizace ekonomik Evropské unie do roku 2050. Cílem strategie je navíc spojit dekarbonizaci se zeleným ekonomickým růstem prostřednictvím politických opatření v oblasti oběhového hospodářství, mobility, zemědělství a zejména energetiky. Energetický sektor vyniká tím, že představuje 80 % emisí skleníkových plynů v EU, což z něj činí klíčový pro uvedenou dekarbonizaci. (Ringel, Bruch, Knodt, 2021)

V průběhu příštích dvou desetiletí bude v ČR potřeba až 12 GW (nebo ekvivalent 60 % současného výrobního portfolia) nové nízkouhlíkové výrobní kapacity k nahrazení uhelné energie a možná i dosluhující jaderné elektrárny Dukovany. Politici na národní i regionální úrovni to mohou buď nechat zcela na trhu, v takovém případě pravděpodobně skončí s mnoha plynovými turbínami, nebo se do procesu zapojit sami. (Osička a kol., 2021)

O energetickou transformaci musí usilovat všichni aktéři v ekonomickém systému: spotřebitelé, podniky, instituce i veřejný sektor. (Borghesi, Vergalli, 2022) Právě energeticky soběstačné obce a města mohou být do budoucna odpovědí

na otázku, jak vyrábět dostupnou a čistou energii. Obce mohou díky vlastním zdrojům energie ušetřit na nákladech a současně tak zajistit i nezávislé fungování kritické infrastruktury. Platby za energie neodcházejí vzdáleným dodavatelům, ale zůstávají v místní ekonomice, kde dále podporují koupěschopnost obyvatel. V České republice je 160 obcí a měst, které vlastní a provozují nějaký systém na výrobu vlastní elektřiny či tepla. Nejoblíbenější jsou střešní fotovoltaické elektrárny, výtopy na biomasu, vodní, bioplynové nebo větrné elektrárny. Celkově tvoří jejich instalovaný výkon 24 MWe (elektřina), respektive 116 MWt (teplo). (*Komunitní energetika, 2021*)

Příkladem zcela soběstačné obce na poli výroby tepla a elektrické energie z obnovitelných je obec Kněžice. Obec vlastní a provozuje biomasovou výtopy a získaným teplem vytápí většinu domů v obci pomocí vlastní tepelné soustavy. Vedle toho ještě plánuje zřídit obecní distribuční síť s prvky smart grid, díky níž by bylo možné dodávat v obci i místně vyrobenou elektřinu nejen z bioplynové stanice, ale i ze solárních elektráren na obecních i soukromých střeších. (*Komunitní energetika, 2021*)

Dle *Marando a kol. (2022) a Komunitní energetika, (2021)* je ale nutné konstatovat, že obnovitelné zdroje energie samozřejmě nejsou bez chyb a nejedná se ani o všespásné řešení. Na druhou stranu je EU v rámci Green Dealu považuje za důležitou součást řešení klimatických změn a dekarbonizace energetiky.

6 GREEN DEAL V ČR A ODPOVĚDNÝ MANAGEMENT

Obvyklým předpokladem v oblasti vnímání problematiky činnosti firem je předpoklad, že firmy jsou založeny za účelem výroby produktů či poskytování služeb, které na trhu statků a služeb jsou dále prodávány zákazníkům (firmám či domácnostem). K tomuto zavedenému pohledu se velmi přirozeně nabízí otázka, kterou položil *Foster (2021)* „Komu by měly být zaměřeny aktivity firmy?“. Možné odpovědi zahrnují vlastníky firmy, zaměstnance firmy nebo širší společnost, místní komunitu firmy nebo jejich hostitelskou zemi. „Společenská odpovědnost“ je tedy společenská odpovědnost nebo povinnost, která se vztahuje ke společnosti nebo firmě. (*Bowen, 2013*) Tyto principy jsou uznávány různými orgány jako je OSN prostřednictvím svého „Global Compact“ (*UNGC, 2006*) či OECD prostřednictvím svých „Guidelines for Multinational Enterprises“ (*OECD, 2011*).

Mezi principy naplňující problematiku etického přístupu a etického řízení spadá taktéž problematika Evropského Green Deal, která je zaměřena na podporu zelené energie, čistých technologií, snižování hluku, snižování znečištění vzduchu a vody zavedení v zemích EU. *Dánilá a kol. (2022)* poukazují na silný vliv Green Deal na sociální, environmentální a ekonomické úrovni a současně na úrovni podnikatelského sektoru. Naprostou nezbytností je společná spolupráce všech zainteresovaných stran.

CSR aktivity lze považovat za aktivity odpovědného managementu, nelze je však považovat za synonymum pro společensky odpovědné řízení (SRM) (*Foster, 2021*). *Foster (2018)* doporučuje termín SRM používat k označení celkového přístupu k řízení, který plně zahrnuje filozofii společenské odpovědnosti. *Lantos (2001)* hovoří o několika podvariantách CSR: etické CSR – veškerá činnost by měla být v mezích zákona a neměla by být v žádném smyslu morálně zavřeníhodná; strategická CSR – úvahy, které nemusí být nezbytně nutné pro provoz podniku, ale které mají okamžitou ekonomickou návratnost pro vlastníky; a altruistické CSR, čímž myslí, že se na skutečně filantropické akce dívá jako na součást podnikání.

Vhodným bodem v oblasti problematiky Green Deal je provázání principů s již existujícími aktivitami CSR, které řada firem zná a uplatňuje. V tomto synergickém přístupu tak mohou být inspirováni teoretikové (školy), praxe (manažeři) i politický sektor (vláda) k tomu, aby propojili teorii s praxí (*Dytrt, 2006*). *Minciú, Berar a Dobrea (2020)* poukazují na potřebu nové definice filozofie, cílů a obsahu managementu v kontextu současné situace a potřeb 21. století. *Dytrt (2006)* doporučuje zaměřit pozornost v oblasti managementu na etické rozhodování, odpovědný přístup v kontextu plnění strategických cílů společnosti jako celku.

ZÁVĚR

Green Deal bezpochyby ovlivní všechny oblasti lidských činností včetně celé ekonomiky EU. Ambiciózních cílů vyplývajících ze strategie Green Dealu bude možné dosáhnout rozvojem nových technologií, udržitelných řešení a průlomových inovací. To vyžaduje obrovské množství intelektuálního úsilí a finanční podpory systému výzkumu a inovací. (*Ejdys a Szpilko, 2022*) A právě identifikace stavu vědeckého výzkumu souvisejícího se strategií Green Dealu je klíčovým

prvkem umožňujícím na jedné straně posouzení současného rozsahu výzkumu a na straně druhé identifikaci potenciálně nově vznikajících výzkumných směrů. V práci byly také stanoveny tři výzkumné otázky, na které byly nalezeny následující odpovědi:

Odpověď na výzkumnou otázku otázku č.1

V rámci této studie byl na základě analýzy bibliometrických dat posouzen vědecký diskurz v problematice Green Dealu v oblasti energetiky a dopravy se zaměřením na Českou republiku. Většina publikačních výstupů samozřejmě pochází ČR. Zajímavé ale je zjištění, že problematika Green Dealu v ČR je také sledována i v ostatních zemích střední a jihovýchodní Evropy. Počet publikačních výstupů v jednotlivých letech roste stabilním tempem. Z toho je možné odvodit i nárůst vědeckého zájmu o problematiku evropského Green Dealu ve vazbě na ČR.

Odpověď na výzkumnou otázku otázku č.2

V rámci bibliometrické analýzy bylo zjištěno, že většina publikačních výstupů je směřována do oblastí environmentálních věd, zemědělství a energetiky. Jedná se hlavně o využití efektivních technologií, renovace budov a výstavba nových pasivních budov, náhrada uhelných a plynových elektráren „čistými“ technologiemi jako fotovoltaika, biomasa a vítr. Green Deal zároveň předpokládá transformaci na „zelenou“ ekonomiku při zachování hospodářského růstu a také vytváření nových „zelených“ pracovních míst. (Rečka, Máca a Ščasný, 2023), (Lapčík a kol., 2022) Důležitou je také oblast dopravy, který v ČR desítky tisíc lidí nejenom v samotných dopravních společnostech, ale i v dalších firmách, které se na jejím chodu podílejí. (Supron a Łacka, 2023) Publikace v pro cíl práce klíčových oblastech ekonomie, ekonomiky a odpovědného managementu i přes velkou důležitost těchto oblastí nejsou v databázi WoS příliš početně zastoupeny.

Odpověď na výzkumnou otázku otázku č.2

Města a obce již jsou a nadále budou klíčovými aktéry pro nastavování a plnění klimatických cílů a opatření vyplývajících z Green Dealu, tudíž by neměla jeho význam podceňovat. Měla by se zaměřit především na energetickou soběstačnost, inovace ve stavitelství, udržitelnou dopravu a rozvoj recyklačních technolo-

gií. Energetický sektor vyniká tím, že představuje 80 % emisí skleníkových plynů v EU, proto je pro něj nezbytné provést dekarbonizaci a přejít k výrobě čisté energie z obnovitelných zdrojů. Pro města a obce v ČR by bylo řešením přistoupit ke zřízení střešních fotovoltaických elektráren, vytopen na biomasu, vodních, bioplynových nebo větrných elektráren apod. Problémy v oblasti ekologizace dopravy se dají ze strany měst a obcí řešit např. zaváděním nových pravidel k omezení rychlého rozvoje osobního motorismu (zavedením parkovacích zón, zákazem některých kategorií ekologicky škodlivých vozidel v historických centrech měst atd.) ve prospěch obnovy a vylepšení prvků veřejné dopravy, kde je nutné zaujmout integrovaný a koordinovaný přístup k jejímu plánování. Pro plnění výzev plynoucích z Green Dealu ve veřejném sektoru v České republice je také vhodné zřízení pozice „městského/obecního inženýra“, která je nyní již běžná v zemích západní Evropy.

Propojení praxe ve veřejném a soukromém sektoru s principy odpovědného managementu v souladu s principy Green Deal je v 21. století nezbytnou potřebou pro revitalizaci odpovědného přístupu k podnikání, v jehož důsledku (synergicky) firma může působit za zvýšení kvality svých produktů a služeb, výkonu i loajality svých pracovníků. Stejně tak dochází k posílení postavení na trhu, zlepšení dobrého jména firmy mezi stakeholders, čímž si firma buduje svou udržitelnost.

LITERATURA

ADAMS, Janet, TASHCHIAN, Armen a Ted SHORE (2001). Codes of Ethics as Signals for Ethical Behavior. *Journal of Business Ethics*, 29(3), 199–211. ISSN 0167-4544.

BÁČOVÁ, Marie (2021). a) Z obsahu dokumentu Green Deal. *Z+i*, Praha: Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. *Stavebnictví* [online], Volume 6. [cit. 2022-10-14]. ISSN 1804-7025, Dostupné z: <http://zpravy.ckait.cz/vydani/2021-06/z-obsahu-dokumentu-green-deal/>

BÁČOVÁ, Marie (2021). b) Green Deal aneb Zelená dohoda pro Evropu naráží na energetickou krizi. *Z+i*, Praha: Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. *Stavebnictví* [online], Volume 6. [cit. 2022-10-14]. ISSN 1804-7025, Dostupné z: <http://zpravy.ckait.cz/vydani/2021-06/green-deal-aneb-zelena-dohoda-pro-evropu-narazi-na-energetickou-krizi/>

- BORGHESI, Simone a Sergio VERGALLI (2022). The European Green Deal, Energy Transition and Decarbonization. *Environmental and Resource Economics* [online]. 83(1), 1-3 [cit. 2022-10-18]. ISSN 0924-6460. Dostupné z: doi: 10.1007/s10640-022-00726-6
- BOWEN, Howard R. (2013). *Social Responsibilities of the Businessman* [online]. University of Iowa Press, [cit. 2023-04-25]. ISBN 9781609382063. Dostupné z: doi: 10.2307/j.ctt20q1w8f
- BOZKURT, Ahmet Sarper (2023). Bibliometric Analysis of the Published Studies on the Kindling Model between 1980 and 2023. *European Journal of Therapeutics* [online]. [cit. 2023-04-13]. ISSN 2564-7040. Dostupné z: doi: 10.58600/eurjther.20232902-396.y
- CALLON, Michel, Jean-Pierre COURTIAL, William A. TURNER a Serge BAUIN (1983). From translations to problematic networks: An introduction to co-word analysis. *Social Science Information* [online]. 22(2), 191-235 [cit. 2023-04-13]. ISSN 0539-0184. Dostupné z: doi: 10.1177/053901883022002003
- CEMPIREK, Vaclav, Oldrich KODYM a Michal TUREK (2022). Possibilities for Shifting Goods from Road to Rail Freight Transport in the Czech Republic. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* [online]. 987(1) [cit. 2022-11-02]. ISSN 1755-1307. Dostupné z: doi: 10.1088/1755-1315/987/1/012021
- CIOT, Melania-Gabriela (2022). Implementation Perspectives for the European Green Deal in Central and Eastern Europe. *Sustainability* [online]. 14(7) [cit. 2022-10-15]. ISSN 2071-1050. Dostupné z: doi: 10.3390/su14073947
- COLBERT, Barry, a Elizabeth KURUCZ (2007). Three conceptions of triple bottom line business sustainability and the role for HRM. *People and Strategy*, 30(1), 21. ISSN 1946-4606.
- Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (2021). *ČKAIT prosazuje vznik pozice městského inženýra–mimo jiné i kvůli Green Dealu*. [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.ckait.cz/ckait-prosazuje-vznik-pozice-mestskeho-inzenyra-mimo-jine-i-kvuli-green-deal>
- DABBAGH, Mohammad, Mehdi SOOKHAK a Nader Sohrabi SAFA (2019). The Evolution of Blockchain: A Bibliometric Study. *IEEE Access* [online]. 7, 19212-19221 [cit. 2023-02-18]. ISSN 2169-3536. Dostupné z: doi: 10.1109/ACCESS.2019.2895646

DONTHU, Naveen, Satish KUMAR, Debmalya MUKHERJEE, Nitesh PANDEY a Weng Marc LIM (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research [online]*. 133, 285-296 [cit. 2023-02-18]. ISSN 01482963. Dostupné z: doi: 10.1016/j.jbusres.2021.04.070

DYTRT, Zdeněk (2006). *Dobré jméno firmy*. Praha: Alfa Publishing, Management studium. ISBN 80-86851-45-1.

EJDYS, Joanna a Danuta SZPILKO (2022). European Green Deal — research directions. a systematic literature review. *Ekonomia i Środowisko – Economics and Environment [online]*. 81(2), 8-38 [cit. 2023-01-31]. ISSN 2300-6420. Dostupné z: doi: 10.34659/eis.2022.81.2.455

ELKINGTON, John (1998). Partnerships from cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business. *Environmental quality management*, 8(1), 37-51. ISSN 1088-1913.

EnergoZrouti.cz (2022). *Green Deal*, [online]. [cit. 2022-10-14]. ISSN 2694-9962 Dostupné z: <https://energozrouti.cz/wiki/greendeal>

Evropská komise (2022). *Financování cílů Zelené dohody*, [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-andgreen-deal_cs

Evropská rada (2022). Balíček „Fit for 55“, [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

FERRO, Carlos, Carmen PADIN, Nils HØGEVOLD, Göran SVENSSON a Juan Carlos SOSA VARELA (2019). Validating and expanding a framework of a triple bottom line dominant logic for business sustainability through time and across contexts. *Journal of Business & Industrial Marketing [online]*. 34(1), 95-116 [cit. 2023-04-25]. ISSN 0885-8624. Dostupné z: doi: 10.1108/JBIM-07-2017-0181

FLEMING, Ruven C. a Romain MAUGER (2021). Green and Just? An Update on the ‘European Green Deal’. *Journal for European Environmental & Planning Law [online]*. 18(1-2), 164-180 [cit. 2022-10-14]. ISSN 1613-7272. Dostupné z: doi: 10.1163/18760104-18010010

FOSTER, M. John (2021). Does CSR Activity Amount to Socially Responsible Management? *Philosophy of Management [online]*. 20(4), 391-410 [cit. 2023-04-25]. ISSN 1740-3812. Dostupné z: doi: 10.1007/s40926-020-00158-6

- FOSTER, M. John (2018). Socially Responsible Management as a Basis for Sound Business in the Family Firm. *Philosophy of Management* [online]. 17(2), 203-218 [cit. 2023-04-25]. ISSN 1740-3812. Dostupné z: doi: 10.1007/s40926-017-0070-1
- FREIDINGER, Jan (2020). Přijmeme Green Deal pro EU. Zelená dohoda pomůže ekonomice v době po koronaviru. In: *Greenpeace.org* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/6148/prijmeme-green-new-deal-zelena-dohoda-pomuze-ekonomice-v-dobe-po-koronaviru/>
- JACIMOVIC, Jelena, Aleksandar JAKOVLJEVIC, Venkateshbabu NAGENDRABABU, Henry Fergus DUNCAN a Paul M. H. DUMMER (2021). A bibliometric analysis of the dental scientific literature on COVID-19. *Clinical Oral Investigations* [online]. 25(11), 6171-6183 [cit. 2023-02-18]. ISSN 1432-6981. Dostupné z: doi: 10.1007/s00784-021-03916-6
- JORDOVÁ, Radomíra a Hana BRŮHOVÁ-FOLTÝNOVÁ (2021). Rise of a New Sustainable Urban Mobility Planning Paradigm in Local Governance: Does the SUMP Make a Difference?. *Sustainability* [online]. 13(11) [cit. 2022-11-02]. ISSN 2071-1050. Dostupné z: doi: 10.3390/su13115950
- KATUK, Damla a Emine KÖSEOĞLU (2023). Bibliometric analysis of water at the intersection of environmental psychology and biophilic design. *Architecture Papers of the Faculty of Architecture and Design STU* [online]. 28(1), 17-35 [cit. 2023-04-13]. ISSN 2729-7640. Dostupné z: doi: 10.2478/alfa-2023-0003
- KESSLER, M. M (1963). Bibliographic coupling between scientific papers. *American Documentation* [online]. 14(1), 10-25 [cit. 2023-04-13]. ISSN 0096-946X. Dostupné z: doi: 10.1002/asi.5090140103
- JAGOŠ, Tomáš, PAŠEK, Ondřej a Karel POLANECKÝ (2021). *Komunitní energetika: Obnovitelné zdroje energie pro obce* Red. Brno: Jihomoravský kraj a Hnutí DUHA.
- KORALOVA-NOZHAROVA, Petya, B. STOYKOVA a D. STOYANCHEVA (2021). European Green Deal and transport sector development – opportunities or restrictions. *SHS Web of Conferences* [online]. 120 [cit. 2022-10-19]. ISSN 2261-2424. Dostupné z: doi: 10.1051/shsconf/202112004004
- KOTLÁN, Igor, Daniel NĚMEC, Eva KOTLÁNOVÁ, Petr SKALKA, Rudolf MACEK a Zuzana MACHOVÁ (2021). European Green Deal: Environmental Taxation and Its Sustainability in Conditions of High Levels of Corruption. *Sustainabi-*

lity [online]. 13(4) [cit. 2023-04-19]. ISSN 2071-1050. Dostupné z: doi: 10.3390/su13041981

KRAMAROVA, Zuzana a Ales KANKOVSKY (2020). Mobility in Public Spaces of Small Towns in the Czech Republic. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* [online]. 960(4) [cit. 2022-11-02]. ISSN 1757-8981. Dostupné z: doi: 10.1088/1757-899X/960/4/042090

LABELLE, Michael Carnegie, Géza TÓTH a Tekla SZÉP (2022). Not Fit for 55: Prioritizing Human Well-Being in Residential Energy Consumption in the European Union. *Energies* [online]. 15(18) [cit. 2022-10-14]. ISSN 1996-1073. Dostupné z: doi: 10.3390/en15186687

LANTOS, Geoffrey P. The boundaries of strategic corporate social responsibility (2001). *Journal of Consumer Marketing* [online]. 18(7), 595-632 [cit. 2023-04-25]. ISSN 0736-3761. Dostupné z: doi: 10.1108/07363760110410281

LAPČÍK, Vladimír, Martin LAPČÍK a Vladimír LAPČÍK JR (2022). Aktualne aspekty dekarbonizacji w Czechach i możliwości zastąpienia węglowych źródeł energii odnawialnymi źródłami energii elektrycznej. *Inżynieria Mineralna* [online]. 1(1) [cit. 2023-04-19]. ISSN 1640-4920. Dostupné z: doi: 10.29227/IM-2022-01-11

LAUDA, Václav a Vojtěch NOVOTNÝ (2022). Role of Railway Transport in Green Deal 2050 Challenge – Situation in the Czech Republic. *Promet* [online]. 34(5), 801-812 [cit. 2022-11-02]. ISSN 1848-4069. Dostupné z: doi: 10.7307/ptt.v34i5.4117

LEONARD, Mark, Jean PISANI-FERRY, Jeremy SHAPIRO, Simone TAGLIAPIETRA a Guntram WOLF (2021). The geopolitics of the European Green Deal. *International Organisations Research Journal* [online]. 16(2), 204-235 [cit. 2022-10-15]. ISSN 19967845. Dostupné z: doi: 10.17323/1996-7845-2021-02-10

MARANDO, Federica, Mehdi P. HERIS, Grazia ZULIAN, Angel UDÍAS, Lorenzo MENTASCHI, Nektarios CHRYSOULAKIS, David PARASTATIDIS a Joachim MAES (2022). Urban heat island mitigation by green infrastructure in European Functional Urban Areas. *Sustainable Cities and Society* [online]. 77 [cit. 2022-11-07]. ISSN 22106707. Dostupné z: doi: 10.1016/j.scs.2021.103564

MINCIU, Mihaela, Florin-Aurel BERAR a Razvan Catalin DOBREA (2020). New decision systems in the VUCA world. Management & Marketing. *Challenges for the Knowledge Society* [online]. 15(2), 236-254 [cit. 2023-04-25]. ISSN 2069-8887.

Dostupné z: doi: 10.2478/mmcks-2020-0015

Národní plán obnovy (2022). *Proč bychom měli podporovat cyklo dopravu?* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.planobnovy.cz/>

OECD (2013). Směrnice OECD pro nadnárodní podniky: Doporučení pro odpovědné chování podniků v globálním kontextu. In: *Mneguardelines.oecd.org* [online]. Prosinec 2013. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <http://mneguardelines.oecd.org/guidelines/MNEGuidelines%C4%8Ce%C5%A1ti%20na.pdf>

OSIČKA, Jan, Filip ČERNOCH, Veronika ZAPLETALOVÁ a Lukáš LEHOTSKÝ (2021). Too good to be true: Sugarcoating nuclear energy in the Czech national energy strategy. *Energy Research & Social Science* [online]. 72 [cit. 2022-11-07]. ISSN 2214-6296. Dostupné z: doi: 10.1016/j.erss.2020.101865

OSSEWAARDE, Marinus a Roshnee OSSEWAARDE-LOWTOO (2020). The EU's Green Deal: A Third Alternative to Green Growth and Degrowth?. *Sustainability* [online]. 12(23) [cit. 2022-10-14]. ISSN 2071-1050. Dostupné z: doi: 10.3390/su12239825

PEKSA, Mikuláš (2021). Klimatická politika In: *mikulas-peksa.eu* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://mikulas-peksa.eu/klimaticka-politika/>

PELSA, Inese a Signe BALINA (2022). Main Priorities for a Green Deal Towards a Climate – Neutral Europe. *European Integration Studies* [online]. 1(16), 41-51 [cit. 2022-10-14]. ISSN 2335-8831. Dostupné z: doi: 10.5755/j01.eis.1.16.31331

PETERSON, D. K. (2002). The Relationship between Unethical Behavior and the Dimensions of the Ethical Climate Questionnaire. *Journal of Business Ethics* [online]. 41(4), 313-326 [cit. 2023-04-25]. ISSN 0167-4544. Dostupné z: doi: 10.1023/A:1021243117958

PIERCE, M. A. a J. W. HENRY (2000). Judgments About Computer Ethics: Do Individual, Co-Worker, And Company Judgments Differ? *Journal Of Business Ethics*, 28(4), 307–322. ISSN 0167-4544.

POPA, Adela Laura, Naiana ȚARCĂ, Simona Aurelia BODOG, Dinu-Vlad SASU a Remus-Dorel ROȘCA (2022). The Notoriety of Bibliometric Analysis in the Field of Marketing. The Annals of the University of Oradea. *Economic Sciences* [online]. 31(volume 31), 247-258 [cit. 2023-04-13]. ISSN 1582-5450. Dostupné z: doi: 10.47535/1991AUOES31(2)024

PROSEKOV, Aleksandr, Artem RADA, E. POPOV, N. CHEVTAeva a W. STRI-

ELKOVSKI (2021). Peculiarities of development the world coal industry in the process of active decarbonization in the world's economy. *SHS Web of Conferences* [online]. 128 [cit. 2022-11-07]. ISSN 2261-2424. Dostupné z: doi: 10.1051/shsconf/202112802001

REČKA, Lukáš, Vojtěch MÁCA a Milan ŠČASNÝ (2023). Green Deal and Carbon Neutrality Assessment of Czechia. *Energies* [online]. 16(5) [cit. 2023-04-19]. ISSN 1996-1073. Dostupné z: doi: 10.3390/en16052152

RIFKIN, Jeremy (2021). *Green Deal: strašák, nebo jedinečná šance?* Přeložila Alžběta POLIŠENSKÁ. Praha: Walden Press. ISBN 978-80-908015-3-0.

RINGEL, Marc, Nils BRUCH a Michèle KNODT (2021). Is clean energy contested? Exploring which issues matter to stakeholders in the European Green Deal. *Energy Research & Social Science* [online]. 77 [cit. 2022-11-07]. ISSN 2214-6296. Dostupné z: doi: 10.1016/j.erss.2021.102083

SIDDI, Marco (2021). A Green Revolution? A Tentative Assessment of the European Green Deal. *International Organisations Research Journal* [online]. 16(3), 85-107 [cit. 2022-10-15]. ISSN 19967845. Dostupné z: doi: 10.17323/1996-7845-2021-03-04

SIKORA, Alicja (2021). European Green Deal – legal and financial challenges of the climate change. *ERA Forum* [online]. 21(4), 681-697 [cit. 2022-10-14]. ISSN 1612-3093. Dostupné z: doi: 10.1007/s12027-020-00637-3

SIMIONESCU, Mihaela, Adam WOJCIECHOWSKI, Arkadiusz TOMCZYK a Marcin RABE (2021). Revised Environmental Kuznets Curve for V4 Countries and Baltic States. *Energies* [online]. 14(11) [cit. 2023-04-18]. ISSN 1996-1073. Dostupné z: doi: 10.3390/en14113302

SIMIONESCU, Mihaela, Wadim STRIELKOWSKI a Beata GAVUROVA (2022). Could quality of governance influence pollution? Evidence from the revised Environmental Kuznets Curve in Central and Eastern European countries. *Energy Reports* [online]. 8, 809-819 [cit. 2023-04-18]. ISSN 2352-4847. Dostupné z: doi: 10.1016/j.egy.2021.12.031

SIMIONESCU, Mihaela (2021). Revised environmental Kuznets Curve in CEE countries. Evidence from panel threshold models for economic sectors. *Environmental Science and Pollution Research* [online]. 28(43), 60881-60899 [cit. 2023-04-18]. ISSN 0944-1344. Dostupné z: doi: 10.1007/s11356-021-14905-3

SKLENÁŘ, Oldřich (2022). Fit for 55: co by měl každý vědět o evropském klimatickém balíčku. In: *Asociace pro mezinárodní otázky. cz* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/cs/klimatym/fit-for-55-co-by-mel-kazdy-vedet-o-evropskem-klimatickem-balicku/>

SMALL, Henry (1973). Co-citation in the scientific literature: A new measure of the relationship between two documents. *Journal of the American Society for Information Science* [online]. 24(4), 265-269 [cit. 2023-04-13]. ISSN 0002-8231. Dostupné z: doi: 10.1002/asi.4630240406

SMITH, L. C. (1981). Citation analysis, *Library Trends*, [online]. 30(1), pp. 83-106 [cit. 2023-04-13]. ISSN 0024-2594. Dostupné z: <https://hdl.handle.net/2142/7190>

SUPROŇ, Blažej a Irena ŁACKA (2023). Research on the Relationship between CO2 Emissions, Road Transport, Economic Growth and Energy Consumption on the Example of the Visegrad Group Countries. *Energies* [online]. 16(3) [cit. 2023-04-19]. ISSN 1996-1073. Dostupné z: doi: 10.3390/en16031340

Svaz měst a obcí ČR (2022). *Příspěvek Svazu měst a obcí ČR v rámci Konference o budoucnosti Evropy*, [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/>

ŠIMBEROVÁ, Iveta, Antonín KORAUŠ, David SCHÜLLER, Lenka SMOLÍKOVÁ, Jarmila STRAKOVÁ a Jan VÁCHAL (2022). Threats and Opportunities in Digital Transformation in SMEs from the Perspective of Sustainability: A Case Study in the Czech Republic. *Sustainability* [online], 14(6) [cit. 2023-04-19]. ISSN 2071-1050. Dostupné z: doi: 10.3390/su14063628

ŠKRDLÍKOVÁ, Marie (2020). European Green Deal – odkud poputují peníze a co nás čeká do budoucna? In: *Zajímej. se* [online]. [cit. 2022-10-14]. <https://zajimej.se/european-green-deal-odkud-poputuji-penize-a-co-nas-ceka-do-budoucna/>

TSAKALIDIS, Anastasios, Mitchell VAN BALEN, Konstantinos GKOUMAS a Ferenc PEKAR (2020). Catalyzing Sustainable Transport Innovation through Policy Support and Monitoring: The Case of TRIMIS and the European Green Deal. *Sustainability* [online]. 12(8) [cit. 2022-10-19]. ISSN 2071-1050. Dostupné z: doi: 10.3390/su12083171

UNGC, O. (2006). Globálním kompaktu: Deset principů In: *UN Global Compact Office, New York* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

VALENTINE, Sean a Gary FLEISCHMAN (2002). *Journal of Business Ethics*

[online]. 40(4), 301-312 [cit. 2023-04-25]. ISSN 01674544. Dostupné z: doi: 10.1023/A:1020827411937

VAVREK, Roman a Jiří BEČICA (2020). Population size and transport company efficiency – Evidence from Czech Republic. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives* [online], 6 [cit. 2022-11-02]. ISSN 25901982. Dostupné z: doi: 10.1016/j.trip.2020. 100145

VINCENT, Lukáš (2021). Evropský Green Deal: Jaké jsou jeho příležitosti i rizika? In: *Newstream. cz* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.newstream.cz/money/evropsky-green-deal-prilezitosti-i-rizika>

VINCK, Nadia (2022). The Fit for 55 Package and the European Climate Ambitions An Assessment of Their Impacts on the European Metallurgical Silicon Industry. *SSRN Electronic Journal* [online]. [cit. 2022-10-14]. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi: 10.2139/ssrn.4116368

VOJÁČEK, Lukáš (2022). Jak proměnit krizi v úspěch, šance první: Green Deal žije a urychlí přechod na zelenou In: *E15. cz* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/tema/jak-promenit-krizi-v-uspech/jak-promenit-krizi-v-uspech-sance-prvni-green-deal-zije-a-urychli-prechod-na-zelenou-1390790>

WHITE, Howard D. a Belder C. GRIFFITH (1981). Author cocitation: A literature measure of intellectual structure. *Journal of the American Society for Information Science* [online]. 32(3), 163-171 [cit. 2023-04-13]. ISSN 00028231. Dostupné z: doi: 10.1002/asi.4630320302

ZACHOVÁ, Aneta (2021). Evropa se vydává z krize po zelené cestě. Tuzemsko táhne s sebou In: *Euractiv. cz* [online]. [cit. 2022-10-14]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/klima-a-zivotni-prostredi/news/evropa-se-vydava-z-krize-po-zelene-ceste-tuzemsko-tahne-s-sebou/>

ZÁPOTOCKÁ, Veronika a František OCHRANA (2022). Political-Administrative Relations and Their Typology in Contemporary Scientific Discourse. *Socio-Economic and Humanities Studies*, Vol. 16, No. 2, pp. 5-29, ISSN 1804-6797

Ing. Radka Šperková, Ph.D.

AMBIS vysoká škola, a.s., Katedra ekonomie a managementu
Lindnerova 575/1, 180 00 Praha 8, Česká republika
Email: radka.sperkova@ambis.cz

Ing. Renata Skýpalová, Ph.D.

AMBIS vysoká škola, a.s., Katedra ekonomie a managementu
Lindnerova 575/1, 180 00 Praha 8, Česká republika
Email: renata.skypalova@ambis.cz

doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D.

AMBIS vysoká škola, a.s., Katedra ekonomie a managementu
Lindnerova 575/1, 180 00 Praha 8, Česká republika
Email: milan.pucek@ambis.cz